PARTICIPATIEPLAN WARMTEPROGRAMMA

Gemeente Nijkerk wil in 2050 aardgasvrij zijn. De transitie naar een aardgasvrij Nijkerk is een gezamenlijke opgave waar we met z'n allen voor staan en waar iedereen mee te maken krijgt: de gemeentelijke organisatie, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers. De visie voor een aardgasvrij Nijkerk in 2050 en de route daar naartoe leggen we vast in het warmteprogramma.

Om te komen tot een realistisch en gedragen programma, betrekken we de verschillende groepen belanghebbenden bij het vormgeven van het warmteprogramma. In dit participatieplan is uitgewerkt wie we wanneer en op welke manier betrekken in het proces.

Warmtetransitie als gezamenlijke maatschappelijke opgave

Klimaatneutraal Nijkerk in 2050: een gezamenlijke opgave

Gemeente Nijkerk wil in 2050 klimaatneutraal en aardgasvrij zijn. Dat betekent dat we in de komende 25 jaar alternatieven moeten vinden om onze woningen en gebouwen zonder aardgas te verwarmen.

In die periode moeten alle gebouwen en woningen in gemeente Nijkerk worden voorzien van een duurzame manier van verwarmen en koken, zonder aardgas. Deze transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije gemeente is een gezamenlijke maatschappelijke opgave. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de gemeentelijke organisatie werken samen, stap voor stap, aan een toekomstbestendige gemeente Nijkerk. Dat vraagt om een sterke alliantie waarbinnen structurele afstemming en samenwerking plaatsvindt.

Als gemeente hebben we een regierol in de lokale warmtetransitie. We vullen die rol in als samenwerkende overheid. Dat betekent dat we actief de samenwerking opzoeken om de doelen te behalen.[1] Het vormen van een gezamenlijke visie op en route naar een aardgasvrije gemeente is een belangrijke taak die voortkomt uit de rol die we als gemeente hebben. Dat doen we in het Warmteprogramma.

De transitie naar een aardgasvrije omgeving is al van start gegaan. Woning- en gebouweigenaren nemen al maatregelen om gebouwen te isoleren en energie te besparen. Huurwoningen worden al vergaand geïsoleerd. Ook zijn nieuwbouwwoningen sinds 2018 aardgasvrij.

Warmteprogramma als gezamenlijke route naar aardgasvrije gemeente

De warmtetransitie vraagt om duidelijkheid voor en afstemming tussen de verschillende betrokken partijen. Bijvoorbeeld om te zorgen dat er voldoende elektriciteit beschikbaar is om woningen en gebouwen te verduurzamen, om werkzaamheden in de verschillende buurten op elkaar af te stemmen, en om te zorgen dat iedereen de stap naar een aardgasvrije toekomst kan maken. Een belangrijk aandachtspunt is dat iedereen de aanpassingen aan het huis die nodig zijn voor een aardgasvrije warmtevoorziening ook kan betalen. De warmtetransitie is dus niet alleen een technische opgave, maar ook een sociale en maatschappelijke opgave.

Het warmteprogramma moet eind 2026 worden vastgesteld als verplicht programma onder de Omgevingswet en is de opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW) uit 2021. Het warmteprogramma moet een heldere visie bieden op hoe Nijkerk uiteindelijk aardgasvrij wordt en welke concrete stappen de komende jaren nodig zijn om dit te realiseren. Het programma moet duidelijkheid bieden aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en daarmee een stevige basis leggen voor de aanpak en samenwerking in de komende jaren.

Proces om te komen tot een gedragen warmteprogramma

Om te komen tot een gezamenlijke visie en planning, wordt een proces doorlopen dat bestaat uit vier fasen (zie hieronder). In dit participatieplan leggen we vast op welke momenten en op welke manier we samen met de verschillende belanghebbenden het warmteprogramma vorm geven.

Waar gaat het participatieproces voor het warmteprogramma over?

Het doel van het warmteprogramma staat vast: een aardgasvrije gemeente Nijkerk in 2050. Die doelstelling is eerder door de gemeenteraad vastgelegd in de Transitievisie Warmte (2021) en recent in de nieuwe Routekaart Klimaatneutraal Nijkerk 2026-2029 (2025). In het warmteprogramma wordt nader invulling gegeven aan de programmalijn ‘Aardgasvrij Nijkerk’ uit de Routekaart Klimaatneutraal Nijkerk 2026-2029.

Centrale vraag: hoe en wanneer wordt gemeente Nijkerk per gebied aardgasvrij?

Het participatieproces voor het warmteprogramma richt zich daarom op de route naar een aardgasvrije gemeente. Die route geven we samen met belanghebbenden vorm. Vragen die daarbij centraal staan, zijn onder andere:

- Welke technische mogelijkheden gebruiken we om woningen en gebouwen te verwarmen zonder aardgas?
- Welke buurten worden wanneer aardgasvrij?
- Hoe zorgen we dat iedereen mee kan doen?
- In welke wijken voeren de betrokken organisaties de komende jaren werkzaamheden uit om de wijk gereed te maken voor een aardgasvrije toekomst?

Kaders en uitgangspunten

Participatie vindt plaats binnen de kaders en uitgangspunten die zijn vastgelegd in de bestuurlijke startnotitie voor het warmteprogramma en in de Routekaart Klimaatneutraal. Daarnaast stelt de Rijksoverheid eisen aan een warmteprogramma. Het warmteprogramma moet zich bijvoorbeeld richten op het aardgasvrij maken van de gehele gebouwde omgeving, dus zowel op woningen als op utiliteitsgebouwen. Het programma moet daarnaast inzetten op slim isoleren. Om van het aardgas af te kunnen is het nodig dat woningen en gebouwen hun warmte goed kunnen vasthouden. Want dan hebben we minder energie nodig om comfortabel te wonen.

Waarom geven we het warmteprogramma samen met belanghebbenden vorm?

Een gezamenlijke visie en planning voor de warmtetransitie in Nijkerk kunnen we alleen maken samen met belanghebbenden. Het participatieproces dat we daarvoor volgen heeft de volgende doelen:

- Zorgen dat belangen van alle betrokkenen goed worden meegewogen bij het bepalen van de warmteoplossingen en de planning;
- Op elkaar afstemmen van werkzaamheden in de wijken die nodig zijn voor de warmtetransitie door verschillende partners, zoals de woningcorporaties, netbeheerder en gemeente;
- Benutten van de kennis, ervaring en kunde van maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners om tot een beter en gedragen warmteprogramma te komen.

Met wie geven we het warmteprogramma vorm?

We onderscheiden de volgende drie groepen belanghebbenden bij de totstandkoming van het warmteprogramma:

1. Maatschappelijke organisaties

Voor een succesvolle warmtetransitie zijn we afhankelijk van enkele cruciale partnerorganisaties, zoals netbeheerder Liander en de woningcorporaties de Alliantie en Woningstichting Nijkerk (WSN). Ook het Waterschap Vallei en Veluwe, de energiecoöperaties Wind op Nijkerk en Zon op Nijkerk, buurtteams zoals Paasbos Groen (ook in Hoevelaken en Nijkerkerveen in oprichting), en ondernemersverenigingen zien we als belangrijke partners in de warmtetransitie.

2. Inwoners

Belangrijk is om de belangen van inwoners zwaar mee te wegen bij het opstellen van het warmteprogramma en bij de vervolgstappen: de uitvoering en realisatie. Het gaat namelijk over hun buurt en huis. Naast woningeigenaren van grondgebonden woningen vallen hier ook huurders en woningeigenaren van woningen binnen een Vereniging van Eigenaars (VvE) onder.

3. Ondernemers

Ook ondernemers krijgen te maken met de warmtetransitie. Zij zullen bijvoorbeeld aanpassingen aan hun gebouwen, zoals betere isolatie, of alternatieve warmtebronnen moeten vinden wanneer die voor hun bedrijfsprocessen nodig zijn.

Daarnaast vindt afstemming in de regio plaats, bijvoorbeeld met buurgemeenten en binnen regio Foodvalley.

Participatieniveaus

In het participatiebeleid van gemeente Nijkerk worden de volgende participatieniveaus onderscheiden:

Participatieniveau	**Mate van invloed**	**Betrokkenheid**
Geen of zeer beperkte participatie	Alleen informeren; geen invloed mogelijk of wenselijk.	*Informeren*
Beperkte participatie	Beperkt meepraten of reageren op plannen.	*Inspreken* / *Consulteren*

Gemiddelde participatie	Actief ideeën ophalen en samen oplossingen uitwerken.	*Consulteren / Coproduceren en samenwerken*
Intensieve participatie	Gelijkwaardig samenwerken, (mee)beslissen of zelf uitvoeren.	*Coproduceren en samenwerken / Delegeren / Zelfbeheer*

Bij het vormgeven van het warmteprogramma hanteren we per groep een verschillend participatieniveau:

1. Maatschappelijke organisaties
   Participatieniveau: gemiddelde tot intensieve participatie

Met de maatschappelijke organisaties vindt gemiddelde tot intensieve afstemming plaats om tot een realistisch warmteprogramma te komen. Het meest intensief zal de samenwerking zijn met de woningcorporaties en Liander, met als doel om meerjarige werkplanningen van de verschillende organisaties op elkaar af te stemmen en waar mogelijk werkzaamheden aan elkaar te koppelen. Afstemming van de werkzaamheden van netbeheerder, woningcorporaties en gemeente in een bepaalde wijk kunnen zorgen voor versnelling van de transitie naar aardgasvrije wijken. Daarnaast zorgt afstemming voor minder overlast voor bewoners van de wijken. Een realistische planning voor de warmtetransitie komt daarom door middel van coproductie met deze partijen tot stand. De overige maatschappelijke partners zullen gedurende het proces regelmatig geconsulteerd en op de hoogte gehouden worden.

2. Inwoners
   Participatieniveau: beperkte participatie

Inwoners en ondernemers informeren we in de eerste plaats over de ontwikkeling van het warmteprogramma. De informatievoorziening wordt onderdeel van de lopende communicatie-uitingen rond de energie- en warmtetransitie. Uit bewonersenquêtes, gesprekken met de klankbordgroep Warmte en uit contacten met inwoners blijkt dat inwoners vooral behoefte hebben aan onafhankelijke en toegankelijke informatie over verduurzamingsmaatregelen die ze kunnen nemen en over beschikbare subsidies. Onder andere via het Energieloket, de website duurzaam-Nijkerk.nl, de Klimaatkamer, de energiecaravan, energiescans, buurtteams en verschillende acties worden inwoners hierover geïnformeerd.

Daarnaast vindt specifiek voor het vormgeven van het warmteprogramma beperkte tot gemiddelde participatie plaats om te zorgen dat belangen van inwoners goed worden meegewogen bij het bepalen van de warmteoplossingen en de planning. Dat betekent dat we inwoners raadplegen en consulteren gedurende het proces. Een onderwerp dat daarbij aan bod komt is bijvoorbeeld betaalbaarheid van de warmtetransitie.

3. Ondernemers
   Participatieniveau: beperkte tot gemiddelde participatie

Uit een gesprek met ondernemersverenigingen in de gemeente is naar voren gekomen dat het voor ondernemers van belang is goed geïnformeerd te worden over de ontwikkeling van het warmteprogramma en over ontwikkelingen in de warmtetransitie. Zo kunnen zij tijdig maatregelen

treffen om de continuïteit van de bedrijfsprocessen te waarborgen. Daarnaast is het belangrijk om de belangen van ondernemers goed in beeld te krijgen om mee te wegen in de besluitvorming.

Hoe en wanneer vindt participatie plaats?

Als onderdeel van lopende samenwerking, communicatie en participatie

De warmtetransitie is al van start in gemeente Nijkerk. Mede op basis van de Transitievisie Warmte vindt al communicatie en samenwerking plaats. Een belangrijk deel van de communicatie en participatie over het warmteprogramma wordt dan ook ingebed binnen de lopende contacten, communicatie en participatie:

- Met de maatschappelijke partners vindt op reguliere momenten overleg plaats. Ook de verduurzaming van de gebouwde omgeving komt daarin aan bod.
- Inwoners worden via verschillende kanalen geïnformeerd over de mogelijkheden om hun woning te verduurzamen en over beschikbare subsidies. Voor woningeigenaren met een slechtgeïsoleerd huis met een lagere WOZ-waarde stelt de gemeente Nijkerk een isolatiesubsidie van 1800,- euro beschikbaar.
- Met ondernemers vindt overleg plaats over verduurzaming. Zo zijn ondernemers geïnformeerd over de Energielabel C-verplichting en vindt overleg plaats naar aanleiding van toenemende netcongestie.

Specifieke participatiemomenten over het warmteprogramma

Daarnaast vindt op meerdere momenten participatie plaats, specifiek voor het vormgeven van het warmteprogramma. Deze momenten zijn onderdeel van een proces in vier fasen om het warmteprogramma vorm te geven. We hanteren de volgende vier fasen.

<u>Fase 1: Verkennen, inventariseren en voorbereiden (september-november 2025)</u>
Beoogd resultaat: bestuurlijke startnotitie waarin het proces en de uitgangspunten voor het warmteprogramma worden vastgelegd. De startnotitie wordt vastgesteld door het college van B&W en de gemeenteraad.

Fase 1 is inmiddels afgerond en heeft geleid tot een bestuurlijk startnotitie en dit participatieplan. Tijdens deze eerste fase is met de verschillende groepen betrokkenen is de stand van zaken van de warmtetransitie in de gemeente Nijkerk in beeld gebracht. Ook zijn de uitgangspunten voor de warmtetransitie besproken en is het proces om het warmteprogramma vorm te geven bepaald.

De volgende participatiemomenten hebben binnen deze fase daarbij plaatsgevonden:

- Startbijeenkomst met betrokkenen binnen de gemeentelijke organisatie, met maatschappelijke organisaties: de woningcorporaties de Alliantie en WSN, en Wind op Nijkerk;
- Bijeenkomst Klankbordgroep Warmte met inwoners (deze klankbordgroep was eerder betrokken bij de totstandkoming van de Transitievisie Warmte);
- Gesprek met ondernemersverenigingen NOV en BHN;
- Gesprek met netbeheerder Liander.

<u>Fase 2: Uitwerken warmteprogramma (november 2025-maart 2026)</u>
Beoogd resultaat: concept-warmteprogramma met een routekaart naar een aardgasvrije gemeente.

In fase 2 kijken we welke warmteoplossing de voorkeur heeft per buurt of gebied, en wat de mogelijke planning is per wijk of buurt. Dit doen we in co-creatie met de maatschappelijke organisaties. Daarbij kijken we of we werkzaamheden de verschillende organisaties op elkaar kunnen afstemmen. Ook willen we weten in hoeverre inwoners van de verschillende buurten al stappen willen en kunnen zetten in de warmtetransitie of zelfs al hebben gezet, bijvoorbeeld door hun woning te isoleren of over te stappen op een warmtepomp.

In deze fase organiseren we het volgende participatiemoment specifiek voor het warmteprogramma:

- Co-creatiesessie met betrokkenen binnen de gemeentelijke organisatie en met maatschappelijke organisaties
- Bijeenkomst van bestaande klankbordgroep Warmte, die wordt aangevuld met nieuwe leden.

Fase 3: Toetsen en verfijnen (maart-juni 2026)

Resultaat: ontwerp-warmteprogramma, aangescherpt op basis van een intensieve participatieronde.

Het concept-warmteprogramma wordt in fase 3 getoetst en besproken met de drie groepen betrokkenen tijdens een intensieve participatieronde.

In deze fase organiseren we de volgende participatiemomenten specifiek voor het warmteprogramma:

- Brede communicatie over het ontwerp-warmteprogramma
- Bijeenkomst met maatschappelijke organisaties
- Bewonersbijeenkomsten voor de verschillende kernen
- Bijeenkomst voor ondernemers (de organisatie daarvan vindt plaats in samenspraak met ondernemersverenigingen)

Fase 4: Bestuurlijke besluitvorming over warmteprogramma (juli-december 2026)

Beoogd resultaat: Het ontwerp-warmteprogramma wordt vastgesteld door het college van B&W en ter inzage gelegd zodat zienswijzen ingediend kunnen worden. Vervolgens wordt het programma definitief vastgesteld.

In deze vierde fase bestaat voor alle stakeholders, inclusief inwoners en ondernemers, de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp-warmteprogramma. Dat kan nadat het ontwerp-warmteprogramma in de tweede helft van 2026 door het college van B&W is vastgesteld. Daarover zal breed worden gecommuniceerd.

Wat gebeurt er met de inbreng?

De inbreng die wordt verzameld tijdens dit participatieproces zien we als belangrijke input voor het warmteprogramma én voor de uitvoering die daarop volgt. De input uit het participatieproces wordt meegewogen in het lokale afwegingskader dat is opgenomen in de bestuurlijke startnotitie voor het warmteprogramma. De vaststelling van het warmteprogramma vindt plaats door het college van B&W.

Op welke manier de inbreng wordt verwerkt in het ontwerp-warmteprogramma dat in de tweede helft van 2026 wordt vastgesteld door het college van B&W, wordt vastgelegd in een participatieverslag. Hierin wordt vermeld wat de inbreng is geweest van de verschillende stakeholders en wat met de inbreng is gedaan.

Daarnaast zal tussentijds worden gecommuniceerd via de website van de gemeente en Duurzaam-Nijkerk.nl, sociale media, nieuws- en persberichten, etc.

Vooruitblik

Het warmteprogramma vormt de basis voor het beleid en activiteiten op het gebied van de warmtetransitie van gemeente Nijkerk in de komende jaren. Daarnaast moet het warmteprogramma helderheid geven aan partners, inwoners en ondernemers die stappen willen zetten in de warmtetransitie.

Het proces om te komen tot het warmteprogramma moet leiden tot een versteviging van structurele samenwerking en ervoor zorgen dat betrokkenen elkaar makkelijk weten te vinden. Deze structurele samenwerking zal plaatvinden binnen de Nijkerkse Energiealliantie, zoals is vastgelegd in de *Routekaart Klimaatneutraal Nijkerk 2026-2029*. Deze alliantie moet de komende tijd vorm krijgen.

Na vijf jaar wordt het warmteprogramma geactualiseerd.